

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE**

Rzeszów, 2013-08-14

al. Józefa Piłsudskiego 38, 35-001 Rzeszów

WOOŚ.4200.11.2013.AH-54

**Generalna Dyrekcja
Dróg Krajowych i Autostrad
Oddział w Rzeszowie
ul. Legionów 20, 35-959 Rzeszów**

Działając na podstawie art. 50 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267) oraz art. 71 ust. 2 pkt 2, art. 75 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.), wzywam do uzupełnienia Raportu o oddziaływaniu na środowisko przedsięwzięcia pn.: „Budowa drogi ekspresowej S19 Kuźnica – Barwinek na odc. granica województwa lubelskiego i podkarpackiego – Sokołów Młp. wraz z niezbędną infrastrukturą, budowlami i urządzeniami budowlanymi – od km 0+000 do km 51+655 dla wariantu przebiegu trasy WS 9”. Przedłożony raport należy uzupełnić w następującym zakresie:

1. Raport wskazując miejsce realizacji przedsięwzięcia pomija jego usytuowanie w niewielkiej części na terenie województwa lubelskiego – gmina Janów Lubelski (pięć działek ewidencyjnych). Należy uwzględnić ten fakt w zawartym w raporcie określeniu miejsca realizacji przedsięwzięcia.
2. Rysunki 11, odcinek II, przedstawiające zasięgi hałasu dla wariantu realizacyjnego WS9, zawierają m. in. oznaczenie granic przewidywanego terenu realizacji przedsięwzięcia, zbieżne z granicami wskazanymi na podkładzie ewidencyjnym. Na rysunkach tych, oznaczono również budynki, zlokalizowane w obrębie ww. granic, przewidziane do wyburzenia w związku z planowanymi pracami. Część zabudowy, położona w całości lub częściowo w obrębie granic realizacji przedsięwzięcia, nie jest jednak zaznaczona jako przewidywana do wyburzenia. Sytuacja taka ma miejsce w następujących lokalizacjach:
 - w obrębie węzła Zapacz ok. km od 11+000 do 11+400 (rys. 11.2.2 2/8),
 - na działce ewidencyjnej 1379 w miejscowości Przędzel ok. km 17+550 przy drodze 1060R (ul. Mickiewicza - rys. 11.2.2 3/8),
 - w obrębie węzła Rudnik nad Sanem ok. km 18+100,
 - w miejscowości Przędzel (przy połączeniu z ul. 3 maja - rys. 11.2.2 3/8),
 - w obrębie węzła Podgórze ok. km od 34+000 do 34+400 (rys. 11.2.2 6/8),
 - w okolicach miejscowości Zaborczyny, ok. km 37+200 (rys. 11.2.2 6/8),
 - w obrębie węzła Nowy Kamień ok. km 38+200, 38+550 (przy punkcie pomiarowym hałasu nr 94), 38+650 oraz 38+800,
 - w obrębie węzła Kamień od 44+100 do 44+600 (rys. 11.2.2 7/8).Ponadto na mapie z podkładem ewidencyjnym (o numerze 9/26), w miejscowości Przędzel, ok. km 17+600, przy drodze 1060R (ul. Mickiewicza) na działkach ewidencyjnych 2050 i 2051 występują w rzeczywistości dwa budynki, które nie są zaznaczone na rysunkach 11. Na mapie z podkładem ewidencyjnym (o numerze 19/26), w obrębie węzła Nowy Kamień, na działce ew. nr 185/2, występuje w rzeczywistości zabudowa, której również nie ujęto na

rysunkach 11.

W związku z powyższym należy wyjaśnić, czy wymieniona wyżej zabudowa zostanie wyburzona i jak ewentualne rozszerzenie zakresu wyburzeń przełoży się na analizę wariantową i związane z nią wskazanie wariantu proponowanego do realizacji.

3. W raporcie zawarto informację, zgodnie z którą wariant WS9 powstał już po spotkaniach informacyjnych w zainteresowanych gminach, natomiast w przeprowadzonej analizie wariantów, jednym z analizowanych kryteriów jest wskazanie wariantów preferowanych przez społeczeństwo. W związku z powyższym należy określić w jaki sposób określono wartość tego parametru dla wariantu WS9, celem oceny jego konfliktowości w porównaniu do pozostałych wariantów.

4. Mając na uwadze kolizyjność projektowanej budowy drogi z obszarami górniczymi, należy odnieść się do konieczności zapewnienia dostępu i możliwości pełnego wykorzystania złóż. Ochrona złóż, którą można w tym przypadku, rozumieć jako ochronę terenów ich występowania przed takim zagospodarowaniem, które uniemożliwiłoby dostęp do złoża, wynika m. in. z art. 125 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) tj. „*Złóża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących*”.

5. Określić obecny stan zagospodarowania (w tym sposób i wielkość przekształcenia terenu – utworzenie wyrobiska wglębnego zawodnionego/niezawodnionego) oraz przewidywany sposób rekultywacji gruntów i zagospodarowania terenów po działalności górniczej w obrębie złóż kopalin, przez które przebiegać będzie planowana do budowy droga. W przypadku rekultywacji w kierunku rolnym i utworzenia zbiorników wodnych, należy wyjaśnić, w jaki sposób rozwiązane zostanie posadowienie planowanych do budowy obiektów inżynierskich (m. in. wiaduktu) oraz planowanego węzła drogowego. Wyjaśnić, czy przewiduje się wykonywanie prac ziemnych mających na celu zasypanie wyrobisk, stabilizacji gruntu itp. oraz czy konieczne do dowiezienia w tym celu masy ziemne zostały ujęte przy ustalaniu szacunkowego bilansu mas ziemnych koniecznych do dowiezienia/wywiezienia z placu budowy w ramach przedmiotowego przedsięwzięcia.

6. Wyjaśnić, czy w strefach, w obrębie których istnieje zagrożenie uaktywnienia i ujawnienia się ruchów masowych, przewiduje się prowadzenie monitoringu ewentualnych procesów osuwiskowych oraz czy przewiduje się zastosowanie działań minimalizujących ryzyko wystąpienia ww. ruchów (np. w odniesieniu do sposobu zagospodarowania mas ziemnych – czy będą gromadzone w sąsiedztwie prowadzonych prac budowlanych w rejonie lokalizacji przedsięwzięcia w ww. terenach, co może wpływać na stateczność skarp i zwiększać prawdopodobieństwo ruchów mas gruntu na zboczach i skarpach, czy też w rejonach tych będą one zagospodarowane bądź usuwane na bieżąco).

7. Do obliczeń rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu należy przyjąć aktualne tło zanieczyszczeń (Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie corocznie opracowuje i udostępnia informacje na temat stanu środowiska).

8. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony powietrza, należy wyznaczyć emisję dla pyłu PM_{2,5} i uwzględnić ją w analizie obliczeniowej.

9. Przedstawić dane wejściowe do obliczeń rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, zestawienie maksymalnych wartości poszczególnych zanieczyszczeń oraz izolację stężeń benzenu i dwutlenku azotu dla E6, tj. odcinka WS6 Nowy Kamień – Kamień „Faza eksploatacji 2020 r.”, analogicznie jak dla innych odcinków.

10. Określić odległości (licząc od osi jezdni bądź od granicy pasa drogowego), w jakich znajdują się poszczególne budynki mieszkalne narażone na oddziaływanie akustyczne planowanego zamierzenia na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia.

11. Udokumentować przeprowadzone obliczenia na etapie realizacji zamierzenia:

przec
plan
poja
Otr
po
pi
c

przedstawić dane wejściowe (m. in. ilość, poziom mocy akustycznej i czas pracy planowanych do wykorzystania maszyn i urządzeń, przewidywane dobowe natężenie ruchu pojazdów) oraz dokonać obliczeń rozprzestrzeniania się emisji hałasu w środowisku. Otrzymane wyniki oddziaływania na klimat akustyczny w postaci izolinii dopuszczalnych poziomów hałasu, należy przedstawić w formie graficznej (mapa orientacyjna przedsięwzięcia i terenu jego oddziaływania o określonej skali np. 1:1000) z usytuowaniem obszarów chronionych akustycznie, z obliczonymi wartościami równoważnego poziomu dźwięku A w przyjętych punktach obserwacji, tj. przy najbliższej zabudowie mieszkaniowej.

12. Na str. 215 tom 1 zawarto stwierdzenie, że oddziaływanie fazy realizacji drogi zamknie się w pasie robót drogowych i jej wpływ na zdrowie okolicznych mieszkańców nie będzie przekraczać dopuszczalnych norm, stąd należy wyjaśnić, o jakie normy chodzi. Jednocześnie w rozdz. 6.1.5.1. „Prognozowane oddziaływania – Faza budowy” stwierdzono, że w czasie trwania fazy budowy zasięg uciążliwości akustycznej dla terenów zabudowy wynosi ok. 250 m – należy zaproponować rozwiązania minimalizujące to oddziaływanie, ponieważ działania zaproponowane w Raporcie ograniczenie prac do pory dziennej oraz stosowanie sprawnego sprzętu, mogą okazać się niewystarczające do zapewnienia obowiązujących norm, w zakresie klimatu akustycznego.

13. Należy określić jakie środki zostaną podjęte celem zabezpieczenia przed bezpośrednim zniszczeniem w trakcie transportu czy prac budowlanych lub poprzez wibracje powodowane przez maszyny budowlane nagrobków na cmentarzu w Domostawie oraz mogiły żołnierzy z I wojny światowej w miejscowości Przędzel oddalonej od wariantu preferowanego o ok. 50 m. Jednocześnie w świetle zapisów art. 6 ust. 1 pkt 1h ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późn. zm.), zgodnie z którymi m. in. ochronie podlegają miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, należy się odnieść do ewentualnej ingerencji i zniszczenia sąsiadujących z cmentarzem w miejscowości Przędzel umocnień polowych.

14. Z uwagi na fakt, iż przedłożony Raport, zawiera jedynie prezentację wyników obliczeń oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na klimat akustyczny w postaci izolinii dopuszczalnych poziomów hałasu, należy udokumentować przeprowadzone obliczenia akustyczne przedkładając wydruki z danymi wejściowymi oraz wynikami obliczeń z programu obliczeniowego. Należy również zaprezentować dane wejściowe przyjęte przy określaniu skumulowanego oddziaływania projektowanej drogi i istniejących linii kolejowych.

15. Przedstawić obliczenia poziomu dźwięku w punktach obserwacji z ekranami akustycznymi, gdyż Załącznik nr 13: zawiera tylko obliczenia poziomu dźwięku w punktach obserwacji dla prognozy ruchu dla roku 2020 i 2035 dla 9 wariantów bez zastosowania ekranów i jedynie do punktu 35, w przypadku wariantu WS9.

16. Należy uzasadnić/przedstawić stosowną analizę, potwierdzającą zapewnienie skuteczności projektowanych ekranów o wysokości 2-3 m (na odcinku I – planowana skuteczność ekranów wynosić będzie 10,2 dB, na odcinku II – planowana skuteczność ekranów wynosić będzie 9 dB).

17. Na str. 216 tom 1 zawarto informację, zgodnie z którą na odcinku I, w zależności od wariantu zostanie wybudowanych od 275 do 375 m, a na odcinku II od 600 do 3360 m ekranów akustycznych, tymczasem z załączników graficznych oraz dalszej części raportu wynika, że na odcinku I, dla wariantu preferowanego oraz wariantów WS 7 i 8 nie planuje się budowy ekranów, a dla odcinka II planuje się wykonanie od 200 do 2290 m ekranów. Powyższą niespójność należy doprecyzować.

18. Należy doprecyzować lokalizację proponowanych punktów do analizy porealizacyjnej poprzez wskazanie nr ewidencyjnych działek lub danych adresowych chronionych akustycznie budynków.

19. Przedstawić na załączniku graficznym tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej/tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży występujące wzdłuż trasy projektowanej drogi oraz wyznaczyć izolinię o wartości 61 dB (będącą granicą normatywnego oddziaływania dla terenów zabudowy jednorodzinnej i terenów związanych ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży w porze dziennej).

20. Na stronie 12 Raportu, tom 2 tabela 6.1.8 podano punkty z przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu dla pory dziennej i nocnej na odcinku I i II. Zgodnie z ww. tabelą dla roku 2020 i 2035 będą występować przekroczenia wartości dopuszczalnej hałasu. Wobec czego należy wykazać położenie tych terenów na mapie oraz opisać jakie wielkości przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów hałasu będą tam występowały oraz udowodnić, że rozważono wszelkie sposoby i metody dla ochrony i minimalizacji oddziaływania na klimat akustyczny, jakie stosowane są w sferze emisji i imisji.

W przypadku wystąpienia przekroczeń imisji hałasu pomimo wykazania, że rozważone zostały sposoby i metody dla ochrony i minimalizacji oddziaływania na klimat akustyczny w sferze emisji i imisji hałasu w czasie eksploatacji przedmiotowej drogi, należy rozważyć ustanowienie obszaru ograniczonego użytkowania.

21. Odnieść się do zastrzeżeń Rady Powiatu Nizańskiego, Burmistrza Gminy i Miasta Nisko, Rady Miejskiej w Nisku, Burmistrza Gminy i Miasta w Rudniku nad Sanem oraz Przewodniczącego Rady Miejskiej w Rudniku nad Sanem, zgodnie z którymi m. in. proponowany do realizacji wariant WS9 wchodzi w kolizję z terenami przeznaczonymi pod zabudowę przemysłowo-usługową oraz mieszkaniowo-usługową i jest niezgodny z polityką przestrzenną Gminy i Miasta Nisko, niekorzystnie wpłynie na turystykę i możliwość aktywnego wypoczynku poprzez zablokowanie istniejących ciągów komunikacyjnych, spowoduje fragmentację dużego kompleksu leśnego oraz utratę produktywności gruntów leśnych, spowoduje wyłączenie z produkcji rolnej gruntów II i III klasy. Dodatkowo ww. wnioski wskazują, że wariantem korzystniejszym od wariantu WS9 jest wariant WS5, ponieważ na etapie konsultacji uzyskał on większą akceptację społeczną, przebiega w istniejących korytarzach komunikacyjnych, m. in. przez tereny, na których zostały dokonane podziały gruntów (rejon Nowosielca) oraz przebiega przez grunty o niskiej klasie bonitacyjnej.

22. Odnieść się do propozycji Społecznego Komitetu Sołectwa Jeżowe Podgórze, zawierającej modyfikację wariantu WS9 lub WS5, polegającą na poprowadzeniu w rejonie Jeżowego drogi bardziej na północ, w bliższym sąsiedztwie projektowanego rezerwatu Jeżowe i skomunikowanie jej z obecną propozycją wariantu WS9 ok. km 35+000.

23. Analiza dotycząca zagrożenia powodziowego (rozdział 6.3.5.4) ogranicza się do wskazania kilometrażu i długości odcinków projektowanej drogi, w poszczególnych jej wariantach, na których przedmiotowa droga zlokalizowana zostanie w obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią. Nie poparto analizą ani dowodami poglądu wyrażonego w raporcie, iż ustalone długości obiektów inżynierskich „...nie powinny znacząco wpłynąć na hydrologię danego ciek...”. Wprawdzie autorzy raportu wskazują, że długości projektowanych obiektów inżynierskich ustalono w oparciu o opracowanie STEŚ II- Część techniczna – obiekty inżynierskie, w ramach którego zostały przeprowadzone obliczenia hydrauliczno – hydrologiczne, to jednak w przedłożonej dokumentacji brak jest jakichkolwiek rozważań dowodzących brak znaczącego wpływu planowanego przedsięwzięcia na zmianę zasięgu wód powodziowych na analizowanym terenie.

W zakresie czynników minimalizujących wpływ planowanej inwestycji na zmianę zasięgu występowania wód powodziowych, ograniczono się do ogólnych stwierdzeń (nie zobowiązujących Inwestora do konkretnych działań), wskazujących na konieczność

wykonania obiektów drogowych w taki sposób, aby nie wpłynęły na wzrost zagrożenia powodziowego terenów przyległych oraz konieczność uzyskania wymaganych prawem uzgodnień i pozwoleń. Zauważyć należy, że propozycja działań, do stosowania których Inwestor zobowiązany jest przepisami prawa, nie może zostać potraktowana jako propozycja działań minimalizujących wpływ planowanej inwestycji na środowisko. W przypadku zmiany przepisów prawa może doprowadzić do działań inwestora wbrew prawu. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że zgodnie ze wskazaniami RZGW Kraków, w przypadku obiektu mostowego na Sanie poniżej ujścia Tanwi do Sanu, w ramach działań minimalizujących wpływ planowanej inwestycji na wzrost zagrożenia powodziowego dla terenów sąsiednich, należało rozważyć koncepcję budowy estakady obejmującej całość terenów zalewowych w tym również starorzecze. W powyższej kwestii analiza przedstawiona w raporcie ogranicza się do stwierdzenia, że obiekt mostowy zaprojektowany zostanie 8 m powyżej rzędnej wody Q1% zaś przyczółki mostu zostaną zlokalizowane poza korytem rzeki.

24. W przedstawionej koncepcji odprowadzania wód opadowo – roztopowych z projektowanej drogi w obszarze strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Turzy km 49+080 – 50+580, brak odniesienia do zakazu wprowadzania ścieków (wód – opadowo roztopowych) w obrębie przedmiotowej strefy.

25. W części dotyczącej prognozy oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na wody podziemne (rozdział 6.4.7.1) nie uwzględniono wszystkich zidentyfikowanych w części odnoszącej się do warunków hydrogeologicznych (rozdział 6.4.6) czynników oddziaływania planowanego przedsięwzięcia. Przykładowo na str. 190, tom 2 czytamy, że w km 13+450 – 14+700 „...na głębokości poniżej niwelety drogi stwierdzono wody podziemne o charakterze naporowym, stabilizujące się powyżej niwelety (a miejscami wręcz nawiercane na głębokościach powyżej projektowanej niwelety), co sprawia iż warunki wodne należy tu uznać za niekorzystne (trudności w wykonywaniu wykopów, konieczność odwadniania oraz zagrożenie przebiciami hydraulicznymi przy odpreźnieniu górotworu podczas wykonania wykopów co w rezultacie skutkować może zaburzeniem stosunków wodnych na większym obszarze).” oraz na str. 191 czytamy, że w km 14+700 – 15+365 „...formowanie wykopu do dużej głębokości na tym odcinku wiązać się będzie z koniecznością odwodnienia zawieszonych na glinach wód gruntowych oraz zabezpieczenia głębinowego w gruntach spoistych wykopu przed uplastycznieniem w przypadku kontaktu z wodami opadowymi. Wysoka spójność tych gruntów sprzyjać będzie stateczności skarp wykopu. Należy dodatkowo zauważyć, że nacięcie wykopem skarpy doliny Sanu spowodować może odwodnienie znacznego obszaru oraz może doprowadzić do wystąpienia ruchów masowych...”.

Z wyżej cytowanych zapisów nie można ustalić czy nastąpi zaburzenie stosunków wodnych i na jakim obszarze oraz na czym to zaburzenie ma polegać i jak się będzie ono odnosiło do stanu jednolitych części wód podziemnych narażonych na oddziaływanie przedsięwzięcia. Brak jest również analizy czy nacięcia wykopem skarpy jw. spowodują/nie spowodują, odwodnienia znacznego obszaru. Jednocześnie należy wskazać, jakiego obszaru odwodnienie dotyczy oraz czy istnieje prawdopodobieństwo, że planowane prace doprowadzą do wystąpienia ruchów masowych czy też nie.

Nie poparto żadną analizą ani dowodami stwierdzenia, iż „...wpływ prac budowlanych na środowisko gruntowo – wodne powinien mieć charakter lokalny i w ujęciu czasowym powinien ograniczyć się do okresu wykonywania prac. Bezpośrednie oddziaływanie w czasie budowy powinno ograniczyć się do pasa o szerokości kilkudziesięciu metrów wzdłuż budowanej drogi...”. Zauważyć zatem należy, że powyższe tezy stoją w sprzeczności z informacjami przedstawionymi w części dotyczącej warunków hydrogeologicznych (rozdział 6.4.6), które to nie poddane zostały analizie. Nie można więc, wywnioskować, czy wpływ prac budowlanych będzie miał charakter lokalny na środowisko gruntowo – wodne, czy też nie oraz jak należy rozumieć szerokość „kilkudziesięciu metrów”.

26. W części dotyczącej analizy wpływu planowanego przedsięwzięcia na cele środowiskowe dla wód podziemnych stwierdzenie, iż „...inwestycja nie spowoduje znaczących zmian położenia zwierciadła wody, takich których nie spełniały by kryterium warunkującego dobry stan ilościowy wód podziemnych...” oraz że „...inwestycja nie spowoduje przekroczenia wartości progowej określającej dobry stan wód” nie zostało poparte żadną analizą ani dowodami. Ponadto zauważyć należy, że w przedłożonej dokumentacji brak oceny wpływu zidentyfikowanych oddziaływań na środowisko wód podziemnych, w tym na zasoby ujęć wód podziemnych, dla których wskazana została możliwość wystąpienia zagrożenia. W przedmiotowym zakresie analiza sprowadza się do przytoczonych wyżej deklaracji oraz wskazania obszarów najbardziej konfliktowych, dla których istnieje zagrożenie ze strony planowanej inwestycji. W przedłożonej dokumentacji nie rozważono również wpływu odcinkowego posadowienia planowanej drogi poniżej zwierciadła wód gruntowych (zgodnie z charakterystyką hydrogeologiczną) na stan wód i konsekwencji środowiskowych z tym związanych.

27. Należy wyjaśnić zapis ze str. 195 tom 2: „W km 43+125 - 44+265 os drogi biegnie dnem cieku...”.

28. W analizie dotyczącej wpływu planowanej inwestycji na jednolite części wód powierzchniowych, przy identyfikacji czynników oddziaływania, pominięto wprowadzanie ścieków komunalnych do oczyszczalni ścieków, z których odprowadzane będą ścieki z MOP.

29. Wyjaśnić zapisy dotyczące zaproponowanego zakresu monitoringu. W części raportu odnoszącej się do środków minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko na poszczególnych etapach przedsięwzięcia (rozdział 9.3) zaproponowano obserwacje poziomu zwierciadła wód gruntowych, w przypadku prowadzenia odwodnienia wykopów budowlanych. Obserwacje te zostały natomiast wykluczone w części dotyczącej propozycji monitoringu (rozdział 16). Należałoby zaproponować w jaki sposób prowadzona będzie obserwacja poziomu wód gruntowych w przypadku prowadzenia odwodnienia wykopów budowlanych oraz zaproponować działania jakie zostaną podjęte w przypadku potwierdzenia znaczącego wpływu planowanych prac na tereny sąsiednie.

Należy również rozważyć, czy nie należałoby objąć obserwacjami poziomu wód gruntowych na terenach opisanych w pkt 25, tj. w km ok. 13+450 – 14+700 i 14+700 – 15+365.

30. Przedstawić w sposób opisowy i graficzny zasięg oddziaływania planowanego przedsięwzięcia (osobno i w powiązaniu z innymi mogącymi oddziaływać w sposób skumulowany) na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, w tym na siedliska przyrodnicze, gatunki/grupy gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną prawną oraz ich siedliska, korytarze ekologiczne, powierzchniowe formy ochrony przyrody. Szczegółowo przedstawić kryteria jakimi się kierowano przy ustalaniu zasięgów oddziaływania. Skonfrontować przyjęte zasięgi oddziaływania z literaturą tematu, w tym ocenić czy katalog zdiagnozowanych oddziaływań i kryteriów przyrodniczych pozwolił na wyznaczenie maksymalnych granic zasięgu. W sytuacji, gdy weryfikacja powyższego wykaże braki, koniecznym będzie wyznaczenie nowego zasięgu oddziaływania oraz dokonanie adekwatnego opisu elementów przyrodniczych i oceny oddziaływania.

Przedłożony raport w przypadku większości elementów przyrodniczych nie definiuje zasięgów oddziaływania przedsięwzięcia (lub nie przedstawia dostatecznego uzasadnienia dla nich), nie przedstawia w sposób graficzny poszczególnych zasięgów. Należy tu zaznaczyć, iż ustalanie zasięgu oddziaływania powinno być wielokryterialne i uwzględniać wszystkie możliwe oddziaływania w stosunku do danego elementu przyrodniczego, jak również cechy biologiczne, ekologiczne, stan zachowania, trendy itp. danego elementu. Dla przykładu w raporcie w części poświęconej oddziaływaniu na ptaki przyjęto tylko jedno kryterium, w oparciu o które wyznaczono zasięg oddziaływania na tę grupę kręgowców – oddziaływanie akustyczne.

Ponadto należy zauważyć (pominąwszy zastosowanie wyłącznie jednego kryterium, opartego na jednej publikacji), iż ustalenie jednego zasięgu oddziaływania hałasu dla wszystkich gatunków ptaków różniących się biologią, ekologią jest wątpliwe metodycznie. Raport nie przedstawia bliższych szczegółów ww. publikacji (w tym gatunków ptaków badanych w Holandii) oraz na ile jej wyniki można wykorzystać przy badaniu wpływu na gatunki występujące w zasięgu oddziaływania omawianego przedsięwzięcia. Mając na uwadze powyższe, należy zweryfikować (z wykorzystaniem literatury tematu) i uzupełnić listę oddziaływań (pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótko-, średnio-, długoterminowych, stałych i chwilowych) generowanych przez przedmiotowe przedsięwzięcie na poszczególne elementy przyrodnicze i ich skutków, na etapie realizacji i eksploatacji przedsięwzięcia, takich jak np. przekształcenie siedlisk przyrodniczych, utrata gatunków charakterystycznych (związane np. ze zmianą stosunków wodnych, zagęszczeniem gleby, wkraczaniem roślin o większej odporności na szkodliwe czynniki zewnętrzne itp.), wpływ tlenków azotu pochodzących ze spalania paliw na siedliska przyrodnicze i płazy, wpływ zapylenia na siedliska przyrodnicze, wpływ światła na ryby, śmiertelność owadów, nietoperzy i ptaków na skutek kolizyjności z samochodami (np. w przypadku niektórych gatunków motyli ginie nawet ponad 90% osobników próbujących przekroczyć jezdnię), wzrost presji drapieżników przy drogach skutkujący zmianą zagęszczenia gatunków stanowiących ich ofiary, obniżenie jakości i atrakcyjności siedlisk gatunków (nie tylko utrata), wzrost ruchu na nieuczęszczanych dotąd drogach, szczególnie przecinających trasy migracji płazów, skutki oddziaływania związane z utrzymaniem/ochroną drogi i infrastruktury towarzyszącej, konieczność regulacji rzek i tego konsekwencje dla poszczególnych gatunków i siedlisk, zabór/upośledzenie korytarza ekologicznego jakim są koryta rzek i ich doliny, wpływ bariery behawioralnej na poszczególne grupy zwierząt, skutki oddziaływania łącznego z innymi przedsięwzięciami, np. wydobywanie i dowóz kruszywa, wytwarzanie mas bitumicznych na potrzeby budowy przedsięwzięcia i inne, które należy zdiagnozować. Powyższa lista zagrożeń to jedynie przykłady, nie zamknięty katalog oddziaływań.

31. W raporcie (str. 5 tomu 1) wskazano, iż nadrzędnym celem przedsięwzięcia jest m. in. *umożliwienie aktywizacji gospodarczej terenów zlokalizowanych m. in. w sąsiedztwie drogi*. W związku z powyższym należy zdiagnozować wszystkie możliwe oddziaływania związane ze wskazaną aktywizacją gospodarczą, w tym szczegółowo odnieść się do oddziaływań wynikających z udostępnienia terenu i jego przekształcenia, stymulowania procesów urbanizacyjnych (szczególnie w aspekcie wzmocnienia bariery ekologicznej), utraty, obniżenia jakości, fragmentacji siedlisk, upośledzenia funkcjonowania korytarzy ekologicznych i funkcjonowania wszystkich środków minimalizujących (szczególnie przejść dla zwierząt).

32. Na potrzeby zdiagnozowania wszystkich oddziaływań należy dokonać również analizy zapisów dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, decyzji o warunkach zabudowy i lokalizacji inwestycji celu publicznego), które obejmują tereny znajdujące się w zasięgu oddziaływania (w tym skumulowanego) planowanego przedsięwzięcia, pod kątem wystąpienia konfliktów przestrzennych, w szczególności w następujących aspektach: wzmocnienie efektu bariery, utrata siedlisk, dalsze obniżanie drożności i funkcjonalności korytarzy ekologicznych, szczególnie o randze międzynarodowej (m. in. ich zabudowa), upośledzenie funkcjonalności środków minimalizujących (głównie przejść dla zwierząt poprzez zabudowę w rejonie najść).

33. Uszczegółowić metodykę, przeprowadzonej na potrzeby oceny oddziaływania planowanej inwestycji na środowisko, inwentaryzacji poszczególnych elementów przyrodniczych, w tym poprzez: wskazanie dokładnych terminów (dat, godzin) wszystkich kontroli, ich zasięgu terenowego (lokalizacja, długość i szerokość kontrolowanego terenu), warunków pogodowych panujących podczas każdej kontroli oraz informacji o wszelkich

innych czynnikach mających wpływ na przebieg i wyniki inwentaryzacji oraz pozwalających na weryfikację prawidłowości jej przeprowadzenia, wskazanie ilości osób uczestniczących w poszczególnych kontrolach wraz z przedstawieniem ich dotychczasowego doświadczenia, w szczególności w zakresie badań terenowych (publikacje, uczestnictwo w inwentaryzacjach przyrodniczych itp.), przebiegu poszczególnych kontroli, sposobu przemieszczania się podczas kontroli (i szybkości), przebiegu transektów, lokalizacji punktów obserwacyjnych/nasłuchowych, sposobu notowania wyników, wskazanie gatunków/grup gatunków i siedlisk przyrodniczych, na które były poszczególne kontrole ukierunkowane; wskazanie, czy ta sama metodyka stosowana była do wszystkich przedstawicieli danej grupy zwierząt (mając na uwadze duże zróżnicowanie pod względem biologii i ekologii gatunków w obrębie niektórych grup) oraz w różnych okresach ich aktywności; wskazanie ile razy dany teren był kontrolowany itd. Ponadto należy:

- a) określić, na ile przeprowadzone badania uwzględniały różne okresy aktywności poszczególnych (grup) gatunków zwierząt oraz rozwoju gatunków roślin i siedlisk przyrodniczych; np. w przypadku nietoperzy wskazanie, na ile badania te uwzględniały okresy opuszczania zimowisk, wiosennych migracji i tworzenia kolonii rozrodczych, rozrodu i szczytu aktywności lokalnych populacji, rozpadu kolonii rozrodczych, początku jesiennych migracji i rojenia oraz jesiennych migracji i rojenia, ostatnich przelotów między kryjówkami i początku hibernacji;
- b) w przypadku nietoperzy - wskazać, gdzie i kiedy prowadzono nasłuchy z użyciem detektorów szerokopasmowych, czy poszukiwano miejsc schronień letnich i zimowych (terminy, zasięg przestrzenny itd.), czy rozpoznano szlaki migracji na całym odcinku analizowanej drogi ekspresowej (wszystkie warianty);
- c) w przypadku herpetofauny - wskazać jak rozpoznano moment przystąpienia do masowych migracji wczesnowiosennych płazów, oraz celowość badań w listopadzie 2010 r.; opisać czy i jak inwentaryzowano miejsca zimowania płazów i gadów; wskazanie dróg (odcinków), które kontrolowano w zakresie poszukiwania martwych płazów i gadów; omówienie konieczności powtórzenia badań płazów w miesiącu marcu kolejnego sezonu rozrodczego, z uwagi iż w marcu 2011 r. panowały warunki uniemożliwiające przeprowadzenie inwentaryzacji terenowej;
- d) wskazać na jakiej podstawie dokonano wyboru ilości i lokalizacji drzew, w obrębie których prowadzono rozpoznanie pachnicy dębowej i kozioroga dębosza;
- e) wskazać, czy wykonywano zdjęcia fitosocjologiczne, jeżeli tak, to należy wskazać ich ilość, miejsca lokalizacji i termin wykonania, powierzchnię zdjęcia itp.;
- f) ocenić stopień zbadania terenu pod kątem występowania inwentaryzowanych zasobów przyrodniczych.

34. Szeroko uzasadnić przyjęte metody badań dla poszczególnych elementów przyrodniczych oraz skonfrontować je z literaturą tematu. Uzasadnić, iż stosowane metody obserwacji i identyfikacji są odpowiednie, skuteczne w wykrywaniu danego gatunku, udowodnić, iż zastosowana metodyka pozwala na uzyskanie wyników niezbędnych i adekwatnych do dokonania oceny oddziaływania.

Opis metodyki badań terenowych zawarty w przedłożonym raporcie jest niewystarczający dla weryfikacji adekwatności i poprawności jego wykonania. W przypadku niektórych grup zwierząt (np. gadów) zupełny jest brak opisu metodyki badań, w przypadku pozostałych opis ten jest bardzo często lakoniczny, niejasny, np. w przypadku ryb na podstawie bliżej nie przedstawionej „wizji w terenie” stwierdzono, iż szereg rzek nie stanowi ważnego dla regionu miejsca bytowania ryb (str. 73 tomu 3). W przypadku płazów stwierdzono (str. 13 tomu 3), iż wykonano dwukrotną inwentaryzację terenową, podczas gdy przedstawione daty kontroli (str. 10 tomu 3) wskazują jedynie na kontrole wykonane jesienią 2010 r. i wiosną 2011 r.

35. Skonfrontować zakresy przestrzenne przeprowadzonych badań terenowych dla

poszczególnych elementów przyrodniczych z przyjętymi dla nich zasięgami oddziaływania przedsięwzięcia.

Raport nie przedstawia wymaganego opisu przyjętych zasięgów oddziaływania na poszczególne elementy przyrodnicze, stąd trudność/brak możliwości jego weryfikacji w tym zakresie. W przypadku ptaków można stwierdzić, iż przeprowadzone badania terenowe nie korespondują z przyjętym zasięgiem oddziaływania (pominąwszy przyjęcie wyłącznie jednego kryterium dla określenia tego zasięgu oraz uznanie, iż oddziaływanie akustyczne będzie jednakowo oddziaływać na poszczególne gatunki ptaków różniące się biologią/ekologią, w tym antropofobnością). Równie wątpliwe jest wyznaczenie zasięgu badań terenowych w przypadku innych grup zwierząt, np. ssaków (badano strefę do około 250 m od każdego wariantu; str. 12 tomu 3), czy płazów (inwentaryzowano je w strefie do około 500 m od każdego wariantu; str. 66 tomu 1). Dla przykładu, w przypadku płazów zasięg badań powinien wynosić min. 1000 m (np. Kurek et al., 2011. Poradnik ochrony płazów. Stowarzyszenie Pracownia na Rzecz Wszystkich Istot).

36. Wyszczególnić wszystkie dane przyrodnicze pochodzące z innych źródeł niż przeprowadzona na potrzeby analizowanej inwestycji inwentaryzacja przyrodnicza, np. pochodzące z Inwentaryzacji Lasów Państwowych obejmującej grunty Skarbu Państwa wykonanej w latach 2006-2007, Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Rudnik, czy Opracowania ekofizjograficznego gminy Jarocin; ocenić ich aktualność i przydatność (np. czy zostały przygotowane w skali umożliwiającej ich wykorzystanie na potrzeby oceny oddziaływania). W przypadku nietoperzy dla oceny odcinka - granica woj. lubelskiego i podkarpackiego – węzeł Zapacz wykorzystano dane z publikacji - Piskorski (2007) *Fauna nietoperzy Parku Krajobrazowego Lasy* (Nietoperze VIII, z. 1-2), w związku z czym należy przedstawić jego przydatność, w tym na ile opracowanie to dotyczy analizowanego terenu, wskazać zasięg przeprowadzonych badań chiropterologicznych w ww. opracowaniu. W raporcie często pojawiają się następującego typu informacje „Z dostępnych danych wynika że rejon lokalizacji drogi nie jest miejscem zimowania nietoperzy” (str. 116 tomu 3) – wszystkie tego typu informacje należy uszczegółowić o podanie źródeł i innych niezbędnych dla weryfikacji informacji.

37. Szczegółowo przedstawić metodykę identyfikacji (lokalnych, regionalnych) korytarzy migracyjnych dla poszczególnych grup zwierząt, określenia ich znaczenia (w tym intensywności wykorzystania/penetracji, przez jakie gatunki). Skonfrontować zastosowaną metodykę ze stosowną literaturą tematu.

38. Przedstawić wyniki inwentaryzacji (oraz zagadnienia z nimi związane – zob. poniższe punkty) siedlisk przyrodniczych i chronionych gatunków roślin, bezkręgowców, ichtiofauny, herpetofauny, ornitofauny i teriofauny na osobnych (ewentualnie pewne powiązane ze sobą ekologicznie grupy zwierząt/roślin można przedstawić razem), czytelnych podkładach mapowych, obrazujących aktualny sposób zagospodarowania analizowanego terenu (wskazane jest użycie ortofotomapy). Dodatkowo należy zaznaczyć na nich zasięgi badań terenowych i zdiagnozowanych oddziaływań planowanej inwestycji.

Sposób prezentacji zebranych danych przyrodniczych na załącznikach mapowych utrudnia, a wręcz uniemożliwia przeprowadzenie stosownej weryfikacji. Powyższe wynika przede wszystkim z ich nieczytelności (duża ilość różnego rodzaju informacji, często pokrywającej się wzajemnie) i słabego podkładu mapowego (np. arkusze 2-5/5 nie przedstawiają w sposób czytelny sposobu zagospodarowania terenu).

39. Wskazać charakter wykorzystania (np. miejsce tarła) i znaczenie dla ichtiofauny odcinków cieków, zbiorników wodnych itp. znajdujących się w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, szczególnie narażonych na oddziaływanie. Zwaloryzować pod względem występowania ichtiofauny badany teren, podać źródła informacji odnośnie występowania lokalnej ichtiofauny.

40. Przedstawić w sposób opisowy i graficzny wyniki analizy potencjalnych siedlisk, miejsc występowania płazów, o której mowa na str. 10 tomu 3 (wskazanie i opisanie zbiorników wodnych, obszarów podmokłych i bagiennych, obszarów o gęstej sieci cieków powierzchniowych, w tym rowów melioracyjnych, starorzeczy, różnej wielkości dolin rzek i małych cieków w sąsiedztwie planowanej inwestycji; strumieni, młak, źródeł) oraz dostępnej literatury. Wskazać miejsca bytowania, rozrodu, żerowania i zimowania płazów.

41. Przedstawić w sposób opisowy i graficzny przebieg szlaków migracji sezonowych płazów do miejsc rozrodu, szlaki migracji letnich (dyspersja osobników młodocianych, gatunków wczesno- i późnowiosennych), migracji jesiennych do miejsc zimowania, które zostały zdiagnozowane podczas obserwacji. Wskazać zbiorniki, w których obrębie płazy przebywają przez cały sezon oraz szlaki migracji, które zostaną przegrodzone przez przedsięwzięcie. Dokonać waloryzacji zidentyfikowanych szlaków migracji płazów wraz ze wskazaniem migrujących gatunków i skali ich migracji. Wskazać miejsca masowych migracji.

42. Uzpełnić opis płazów o szczegółowe informacje o występowaniu tej grupy zwierząt w całym okresie aktywności – tj. od migracji godowych rozpoczynających się przeważnie w marcu (lub przełom lutego/marca) do migracji jesiennych na zimowiska, które kończą się przeważnie w październiku.

43. Przedstawić spis zbiorników wodnych i innych ważnych siedlisk, które ulegną zniszczeniu w wyniku realizacji całego przedsięwzięcia (wszystkich jego elementów).

44. Przedstawić w sposób opisowy i graficzny zdiagnozowane miejsca bytowania, rozrodu, żerowania i zimowania gadów. Wskazać charakter stwierdzeń gadów w poszczególnych lokalizacjach, ich szacunkową liczebność i zagęszczenie. Określić znaczenie analizowanego terenu dla poszczególnych gatunków (znaczenie lokalnej populacji dla stanu zachowania gatunku). Dokonać waloryzacji terenu pod kątem występowania gadów.

45. Wskazać w sposób opisowy i graficzny miejsca, gdzie prognozowane jest wystąpienie największego ryzyka śmiertelności gadów i płazów w wyniku kolizji z pojazdami. Wyjaśnić, czy na potrzeby zdiagnozowania tych miejsc prowadzono obserwacje np. na sąsiadujących z projektowanym przedsięwzięciem drogach, wskazać te miejsca (odcinki dróg) i przedstawić wyniki tych obserwacji.

46. Przedstawić dane o składzie gatunkowym i liczebności awifauny w poszczególnych okresach fenologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków kluczowych, tj.: wskazanych w art. 4(1) Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywy Ptasiej) i wymienionych w Załączniku 1 tej Dyrektywy, gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 znajdujących się w zasięgu oddziaływania planowanej inwestycji, gatunków wymienionych w *Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt* (Głowaciński, 2001), gatunków SPEC (*Species of European Conservation Concern*) w kategorii 1-3 (*BirdLife International* 2004), gatunków objętych strefową ochroną miejsc występowania, gatunków o rozpowszechnieniu lęgowym < 10 %, ocenianym w siatce kwadratów 10 x 10 km (Sikora et al., 2007. *Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985 – 2004*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań), gatunków o liczebności krajowej populacji < 1000 par lęgowych,

a) w odniesieniu do ww. gatunków kluczowych wskazać charakter ich stwierdzeń (np.: gatunek lęgowy stale obecny w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia w okresie rozrodu, gatunek wykorzystujący teren w zasięgu oddziaływania jako żerowisko lub odpoczywający na powierzchni, gatunek lokalnie przelotny; gatunek zimujący itp.), przedstawić dane o zagęszczeniu ww. gatunków ptaków w poszczególnych okresach fenologicznych, określić znaczenie tego terenu dla poszczególnych gatunków oraz znaczenie lokalnej populacji dla gatunku,

- b) w odniesieniu do pozostałych gatunków objętych ochroną, przedstawić charakterystyki gatunkowe dla poszczególnych rodzajów siedlisk zidentyfikowanych w zasięgu oddziaływania przedsięwzięcia, w miarę potrzeb wskazać zagęszczenia tych gatunków,
- c) zwaloryzować teren pod kątem występowania ornitofauny (lęgowej, migrującej, zimującej, wykorzystującej ten teren jako żerowisko),
- d) wskazać miejsca, gdzie ryzyko kolizji ptaków z pojazdami będzie największe (należy mieć na uwadze, iż ptaki są wykazywane w literaturze, jako grupa organizmów najczęściej ginąca na drogach).

47. Przedstawić opisowo i graficznie wyniki z inwentaryzacji ssaków – kontroli, w trakcie których „*rejestrowano wszelkie tropy i ślady występowania ssaków*”.

48. Wskazać charakter stwierdzeń poszczególnych gatunków ssaków objętych ochroną, określić wykorzystanie tego terenu przez powyższe gatunki, liczebność, zagęszczenie, znaczenie tego terenu dla poszczególnych gatunków, znaczenie lokalnej populacji dla gatunku. Dokonać waloryzacji terenu pod kątem występowania ssaków.

49. Przedstawić rozmieszczenie obszarów siedliskowych ssaków, ich szlaki i kierunki przemieszczania się (ze szczególnym uwzględnieniem gatunków silnie zagrożonych ze strony tego typu inwestycji) wraz z określeniem intensywności penetracji.

50. Wskazać odcinki drogi o możliwości wystąpienia podwyższonej kolizyjności z pojazdami ssaków, nie tylko kopytnych, ale również średnich i drobnych, np. borsuk, czy jeź. Należy zauważyć, że śmiertelność w wyniku kolizji drogowych może doprowadzić do wyginięcia lokalnych populacji jeża.

51. Wskazać odcinki kluczowe przecinanych korytarzy ekologicznych tj. odcinki o trudnych do realizacji skutecznych działaniach minimalizujących (odcinki, w obrębie których, pomimo budowy przejść dla zwierząt wystąpią znaczące skutki fragmentacji środowiska).

52. Dokonać waloryzacji wszystkich uzyskanych danych przyrodniczych oraz ocenić stopień zbadania analizowanego obszaru dla poszczególnych elementów przyrodniczych. Największą uwagę należy zwrócić na elementy przyrodnicze najbardziej zagrożone, np. na wilka (czy zgromadzono wszystkie dostępne dane o występowaniu tego gatunku na analizowanym terenie i jego liczebności, aktualność tych danych, na ile są rozpoznane trasy jego wędrówek itd.).

Szereg przedstawionych w raporcie wyników inwentaryzacji przyrodniczych budzi poważne zastrzeżenia, np.:

- przedstawienie szlaków migracji płazów prawie wyłącznie wzdłuż cieków wodnych,
- na odcinku granica woj. lubelskiego i podkarpackiego – węzeł Zapacz (8,35-9,40 km) stwierdzono zaledwie 3-6 miejsca bytowania (osobniki?) gadów (w zależności od wariantu),
- prawie zupełny brak stwierdzeń ptaków na odcinku pokrywającym się z doliną dolnego Sanu,
- stwierdzono zaledwie 13 gatunków ssaków, z wyjątkiem nietoperzy (str. 114-116 tomu 3) – nie stwierdzono szeregu powszechnie występujących gatunków, jak np. lis, jeleń, czy przedstawicieli rodziny myszowatych,
- zupełny brak pachnicy dębowej na całym obszarze objętym badaniami (gatunku stosunkowo często spotykanego).

Mając na uwadze powyższe, należy całość wyników zweryfikować i przedstawić stosowne wyjaśnienia.

53. Zweryfikować informacje o występowaniu w zasięgu oddziaływania planowanej inwestycji siedlisk przyrodniczych.

Weryfikując raport stwierdzono różnice w danych o rozmieszczeniu/występowaniu siedlisk przyrodniczych pochodzących z prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie (2008) – między tymi przedstawionymi w raporcie, a tymi będącymi

w posiadaniu tut. Organu (np. w rejonie przejścia wariantów WS7, WS7J i WS9 przez rz. San).

54. Przedstawić zinwentaryzowane zasoby przyrodnicze na tle istniejącego i planowanego zagospodarowania przestrzennego (suikzp, mpzp) oraz planowanej inwestycji i infrastruktury towarzyszącej.

55. Zweryfikować przeprowadzoną ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin, zwierząt i grzybów, korytarze ekologiczne, powierzchniowe formy ochrony przyrody) uwzględniając wszystkie zdiagnozowane rodzaje generowanych przez przedsięwzięcie oddziaływań i zmian w środowisku, ich skutki, zasięg i skalę. Ocena oddziaływania musi być wielokryterialna i spójna. Należy przedstawić przyjęte progi istotności dla poszczególnych oddziaływań. Wykonywane analizy i wnioskowanie należy przeprowadzić z szerokim wykorzystaniem literatury tematu.

W raporcie nie przeprowadzono pełnej, eksperckiej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze. Ocena oddziaływania na poszczególne elementy przyrodnicze została ograniczona w dużej mierze do oddziaływania bezpośredniego (bezpośredniej kolizji), związanego z fizycznym zajęciem terenu pod pas budowy drogi ekspresowej, oszacowano wielkość tego oddziaływania (powierzchnia lub procent zajętego pod pas budowy siedliska). Pozostałe rodzaje oddziaływań (np. pośrednie) zostały co najwyżej wymienione, ale nie zostały poddane stosownej analizie, nie nadano im wagi/znaczenia i nie uwzględniono w końcowej ocenie. Ocena oddziaływania często przedstawiała się następująco: *„W wariancie WS7J największemu zniszczeniu ulegnie siedlisko 6510, które ze względu na sprzyjające warunki terenowe jest siedliskiem licznym na analizowanym terenie. Siedliska takie jak: 3150, 7140 oraz 9170 – uszczuplone zostaną w nieznacznym stopniu – a powierzchnia zniszczenia wynosi zaledwie od 0,2 do 2,22 ha. Takie zniszczenie nie będzie miało wpływu na stan zachowania pozostałych siedlisk w terenie”* (str. 147 tomu 3).

Tak przeprowadzona ocena sugeruje, iż oddziaływanie planowanej inwestycji na środowisko przyrodnicze (tu siedliska przyrodnicze) zamknie się w pasie drogowym, ponadto nie przedstawiając żadnych dowodów uznano, iż ogólny zasób siedliska w analizowanym terenie jest wystarczający i co istotniejsze niezagrożony.

Ponadto w przypadku niektórych oddziaływań, jedynie przypuszcza się o możliwości ich wystąpienia, nie przedstawia się ich skali i zasięgu, a mimo to prognozuje się brak ich negatywnego wpływu. Dla przykładu na str. 104 tomu 1 stwierdza się: *„Podczas prac dotyczących budowy mostów – można przewidywać prace regulacyjne koryt rzek (pogłębienie, umocnienie koryta rzek, skarp). Zakres tych prac nie jest jeszcze określony. Będzie on wynikał z obliczeń hydrologicznych oraz uzgodnień z zarządzającymi ciekami”*, a na str. 75 tomu 2 oceniając wpływ na ryby *„W przypadku ew. regulacji koryta i umacniania koryta wystąpi krótkotrwały wpływ negatywny w fazie realizacji (lokalne zniszczenie siedlisk, lokalne pogorszenie stanu siedlisk). Z uwagi na zakres i specyfikę przedsięwzięcia, nie wpłynie to negatywnie na ocenę elementu w obrębie całej jednolitej części wód”*.

Szereg ocen to przypuszczenia nie poparte stosownymi dowodami, np. oceniając wpływ przedsięwzięcia na modraszki (str. 158 tomu 3) założono (nie mając na to dowodów), iż *„cały teren łąk o powierzchni 631 ha stanowi potencjalne miejsce bytowania modraszków, przez co obszar który ulegnie zniszczeniu nie będzie powodował istotnych zmian w siedlisku modraszków”*. W przypadku oceny wpływu na ryby stwierdzono: *„W miejscach kolizji analizowanych wariantów z pozostałymi ciekami wodnymi nie ma danych dotyczących występowania w tych wodach ryb chronionych. Można jednak przypuszczać, iż w wodach tych mogą występować gatunki gospodarcze, pospolite występujące w ciekach wodnych”* (str. 173 tomu 3).

W szeregu przypadkach wnioski odnośnie oddziaływania inwestycji opatrzone są dozą

niepewności: „nie przewiduje się”, „nie powinno”, „nie wydaje się”, zatem brak jest przekonania o braku wpływu.

Szereg zawartych w raporcie stwierdzeń, analiz i ocen, nie nadaje mu charakteru eksperckiego. Dla przykładu:

- „Analizowana trasa koliduje z obszarami leśnymi na odcinku o długości od 3,0 km do 5,2 km co daje długość około połowy trasy. Tak więc około połowa trasy jest wolna od obecności nietoperzy” (str. 184 tomu 3);

- oceniając wpływ na przecinany przez przedsięwzięcie na odcinku ponad 5 km Sokołowski-Wilczowolski Obszar Chronionego Krajobrazu uznano, iż „faza budowy nie będzie powodować zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu” (str. 127 tomu 3) - co z oczywistych względów (mając na uwadze charakter i skalę przedsięwzięcia) jest niemożliwe do spełnienia;

- w przypadku oceny oddziaływania na obszary Natura 2000, omawiając poszczególne gatunki ptaków uznano, np. w stosunku do gatunków związanych z terenami otwartymi (np. gąsiora, czy błotniaka stawowego), iż zniszczenie siedliska gatunku jest mało prawdopodobne, gdyż „obszar przebiegu wszystkich wariantów nie jest atrakcyjnym miejscem do żerowania tego gatunku” - należy tu zaznaczyć, iż analizowana inwestycja w większości przebiega przez mozaikę terenów otwartych.

Raport zawiera szereg niespójności, jak np. oceniając wpływ inwestycji na modraszka telejusa, na jednym odcinku północnym (na północ od węzła Zapacz) uznano, iż nie przewiduje się wystąpienia zaburzeń stosunków wodnych w obszarze sąsiadującym z drogą (str. 156 tomu 3), natomiast na odcinku południowym już nie wyklucza się takiego oddziaływania – „Na etapie budowy nastąpi fizyczne zniszczenie runi przez ciężki sprzęt budowlany oraz może dojść do zaburzeń w systemie hydrologicznym, zwłaszcza podskórnych wód gruntowych, do którego dojdzie podczas budowy. Potencjalne zaburzenia w systemie hydrologicznym mogą doprowadzić do zmian w składzie gatunkowym i strukturze łąk (...)” (str. 157 tomu 3). Podobnie w przypadku określenia zasięgu oddziaływania akustycznego na ptaki (pominąwszy brak dostatecznego uzasadnienia dla przyjmowanych wartości), np. w tomie 3 na str. 210 str. – „Jak wynika z obliczeń poziom hałasu (dla roku 2035 dla 50 dB) emitowany przez ruch pojazdów będzie miał wpływ na gatunki ptaków w zasięgu ok. 340 m po obu stronach projektowanej drogi na odcinku od granicy województw do węzła Zapacz, oraz 450 m na odcinku od węzła Zapacz do Sokołowa Małopolskiego”, w tomie 4 na str. 71 – „Jak wynika z obliczeń zasięg hałasu będzie wynosił max 450 m”, str. 102 – „Według dostępnych danych wynika, iż w zasięgu oddziaływania hałasu (450 m) nie występują żadne przedmioty ochrony obszaru”.

56. Zweryfikować i uzupełnić przedstawioną ocenę oddziaływań skumulowanych, w szczególności określić zasięg i znaczenie oddziaływań poszczególnych przedsięwzięć. Wskazać wszystkie elementy, w stosunku do których mogą wystąpić oddziaływania skumulowane. Dokonując oceny oddziaływań skumulowanych, należy również wziąć pod uwagę przedsięwzięcia i działania, które zapewnią zaopatrzenie w surowce i materiały niezbędne do realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia (pobór kruszyw, wytwórnice mas bitumicznych itp. – wykluczyć miejsca ich lokalizacji). Podać kryteria, którymi kierowano się przy wyborze przedsięwzięć mogących powodować kumulowanie się oddziaływań oraz na podstawie, których przesądzano o braku/nieistotnym oddziaływaniu na poszczególne elementy przyrodnicze, w tym w pełni uzasadnić wartości nadawane poszczególnym oddziaływaniom. Na potrzeby powyższego należy wykorzystać literaturę tematu.

Raport zawiera w tym aspekcie szereg stwierdzeń nie opartych na dowodach i analizach, np. str. 101 tomu 4: „Ze względu na analizy kolizji z korytarzami o znaczeniu międzynarodowym i krajowym (...) położenie (odległość) pomiędzy inwestycjami powodującymi skumulowane oddziaływanie barierowe jest nieistotna”, „Położenie w/w omówionych dróg w stosunku do

istniejących korytarzy migracyjnych nie powoduje znaczącej bariery migracyjnej. W przypadku realizacji projektowanej drogi S 19 nie wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie skumulowane, gdyż położenie głównego korytarza migracyjnego jest równoległe do dwóch dróg S-77 i S-74". Ocena ta nie uwzględnia m. in. wzrostu fragmentacji korytarza migracyjnego na skutek wzrostu zagęszczenia dróg.

57. Dokonując oceny, o której mowa w powyższym punkcie, należy szczególną uwagę zwrócić na następujące aspekty:

- a) aktywizację gospodarczą terenów zlokalizowanych m. in. w sąsiedztwie drogi, która jest jednym z nadrzędnych celów analizowanej inwestycji (str. 5 tomu 1);
- b) w odniesieniu do siedlisk przyrodniczych - na oddziaływania pośrednie i wtórne; po ich uwzględnieniu, sumaryczna powierzchnia siedliska przyrodniczego zniszczonego, zubożonego, o obniżonej jakości i funkcji itp. może w znaczący sposób zwiększyć się, co należy uwzględnić dokonując oceny istotności oddziaływania. Należy również mieć na uwadze, iż niektóre z zaproponowanych środków minimalizujących wpływ na siedliska przyrodnicze, jak np. roślinność osłonowa, spełnią funkcję ochronną dopiero za kilka lat, nie dadzą zatem natychmiastowego efektu, co również wpłynie na kondycję siedlisk;
- c) w odniesieniu do ptaków - na wzmożoną kolizyjność (szczególnie osobników młodych oraz gatunków ptaków szponiastych, które przyciąga padlina lub drobne ssaki żerujące przy drodze) oraz sów (często żerują na wysokości przednich szyb pojazdów), utratę miejsc żerowania, wzrost presji drapieżników przy drogach, obniżenie jakości i atrakcyjności siedlisk, fragmentację siedlisk, zanieczyszczenie światłem, substancjami chemicznymi i in.), których skutkiem może być zmiana składu gatunkowego, zmiana zagęszczenia, spadek liczebności populacji itd.; szczególną uwagę należy tu również zwrócić na przecięcie planowaną inwestycją międzynarodowego korytarza migracyjnego jaki stanowi dolina rzeki San (ewentualna budowa mostu pylonowego na Sanie może stanowić duże zagrożenie dla migrującej awifauny);
- d) przeanalizowanie i uwzględnienie w ocenie wszystkich możliwych skutków proponowanych działań minimalizujących; np. ekrany akustyczne, czy wygradzenia drogi mogą stanowić duże zagrożenie dla ptaków, podobnie planowane nasadzenia wzdłuż dróg (w sposób pośredni) na ptaki i nietoperze;
- e) w odniesieniu od ostoi Rozwadów – potencjalnej ostoi głuszca – czy planowana inwestycja utrudni/uniemożliwi ponowne zasiedlenie tego obszaru i czy nie będzie stanowić zagrożenia dla tej populacji;
- f) w odniesieniu do nietoperzy - na ocenę wpływu na lokalne populacje znajdujące się w strefie oddziaływania spowodowanego np. przez fragmentację siedlisk, efekt bariery (przerwanie, obniżenie funkcjonalności korytarza migracji, tras przelotu – szczególną uwagę zwrócić na wykorzystywanie liniowych struktur krajobrazu, jak szpalery drzew, cieki wodne i ich doliny wraz z nadbrzeżnymi zadrzewieniami i zakrzaczeniami), zniszczenie żerowisk, schronień, śmiertelność spowodowaną kolizjami drogowymi (oszacować przewidywalną śmiertelność), oświetlenie drogi, hałas i wibracje w czasie budowy i funkcjonowania drogi itp.;
- g) w odniesieniu do ssaków (poza nietoperzami) – szczególnie uwzględnić wpływ inwestycji na duże i średnie ssaki drapieżne (np. wilk) z uwagi na fakt, iż są to gatunki antropofobne i szczególnie zagrożone utratą siedlisk i fragmentacją środowiska w wyniku budowy dróg, (gatunki długowieczne, potrzebujące znacznej przestrzeni, mające małe tempo reprodukcji, nie mogące żyć w siedliskach brzegowych). Dodatkowo wilk to gatunek priorytetowy w rozumieniu Dyrektywy Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa). Z informacji będących w posiadaniu tut. Organu (dane zgromadzone w trakcie prac Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie, 2008 r.) planowana inwestycja częściowo wchodzi

w granice m. in. dwóch watah wilków (Lasy Janowskie, Puszcza Sandomierska), ponadto wilka stwierdzano w innych przecinanych kompleksach leśnych (np. w położonym na zachód od m. Rudnik – miejsce wariantu preferowanego przez inwestora, WS9); zweryfikować będące w posiadaniu informację nt. występowania wilka (i innych drapieżników). Należy zwrócić uwagę na fragmentację siedlisk, obniżenie jakości siedliska ww. gatunków wyrażonej jako reakcja ilościowa, polegająca na obniżeniu liczebności lub zagęszczenia osobników przystępujących do rozrodu lub behawioralna, polegająca na unikaniu drogi; ocenić skalę tego zjawiska, ocenić jaka powierzchnia siedliska zostanie zupełnie wyeliminowana, jaka ulegnie obniżeniu jakości, jak przedmiotowe przedsięwzięcie osobno oraz wspólnie z innymi przedsięwzięciami wpłynie na grupowanie terytoriów i rozmieszczenie ssaków drapieżnych, czy dojdzie do zmian areałów osobniczych, jaki będzie tego wydzźwięk dla populacji; mając na uwadze, iż planowana budowa drogi ekspresowej S19 przetnie korytarze migracyjne dochodzące do Puszczy Sandomierskiej, izolując ją od populacji źródłowych (od watah zasiedlających Puszcę Solską, Lasy Sieniawskie, Horyniec i południowe Roztocze), szczegółowo przeanalizować powyższe zagrożenie (bazując na najbardziej aktualnych danych);

h) wpływ przedsięwzięcia na korytarze ekologiczne, zwłaszcza główne (obejmujące w znacznej mierze tereny wolne od intensywnej zabudowy i rozbudowanej infrastruktury drogowej oraz stałej obecności człowieka, a więc pozbawione bariery fizycznej i behawioralnej). Zwrócić szczególną uwagę na odcinki, w obrębie których, pomimo budowy przejść dla zwierząt, wystąpią znaczące skutki fragmentacji środowiska. Każdy zidentyfikowany korytarz ekologiczny należy szczegółowo scharakteryzować, w tym wskazać gatunki zwierząt go wykorzystujące, intensywność wykorzystania/penetracji (jakościowo i ilościowo), odcinki newralgiczne, stan zachowania, obecne i przyszłe zagrożenia (niezbędna jest tu analiza dokumentów planistycznych). Przedstawić szczegółowe dane i analizy świadczące, iż „zaprojektowana dla każdego wariantu ilość przejść dla zwierząt skutecznie zminimalizuje efekt barierowy”, tym samym świadczące o poprawności wyboru lokalizacji przejść, ich rodzaju i liczby;

i) zagrożenia pośrednie mogące wynikać z przecięcia planowaną inwestycją doliny rzeki San; należy tu zwrócić uwagę, iż inwestycja będzie (częściowo) w tym rejonie przebiegała przez tereny zalewowe, przez co będzie wymagała poprowadzenia (częściowo) na kilkumetrowych nasypach (np. wariant WS9 – 5-6 m), które to z kolei mogą ograniczyć spływ wód powodziowych, tym samym zwiększyć zagrożenie powodziowe; skutkami pośrednimi powyższej sytuacji może być konieczność budowy wałów przeciwpowodziowych, umocnienia brzegów rzeki (regulacji), wycinki drzew na trasie spływu wód powodziowych itp., co w sposób negatywny może wpłynąć na obszar Natura 2000 Dolina Dolnego Sanu oraz międzynarodowy korytarz migracyjny;

j) dokonując oceny wpływu na powierzchniowe formy ochrony przyrody (np. obszary chronionego krajobrazu), należy uwzględnić ich cele ochrony i pełnione funkcje;

k) oddziaływanie miejsc obsługi podróży (MOP) i infrastruktury towarzyszącej na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego; każdy tego typu obiekt należy ocenić osobno.

58. Przedstawić w sposób opisowy i graficzny tereny, gdzie planowana inwestycja będzie powodowała zmianę krajobrazu naturalnego. Wskazać miejsca, gdzie proponuje się wprowadzenie nasadzeń (zieleni dogęszczającej, osłonowej i drogowej) wkomponowującej drogę w krajobraz.

59. Po zweryfikowaniu przeprowadzonej oceny oddziaływania, dokonać weryfikacji, uszczegółowić i uzupełnić zaproponowane środki minimalizujące wpływ przedsięwzięcia na poszczególne elementy przyrodnicze, zweryfikować, czy są adekwatne do rodzaju, skali, zasięgu i istotności oddziaływań, czy są zasadne i rzeczywiście (skutecznie, trwale)

zminimalizują wpływ przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze, czy są sformułowane precyzyjnie, w sposób przejrzysty, czy są dostosowane do specyfiki i logistyki budowy inwestycji drogowej, czy działania środków minimalizujących zostanie zabezpieczone w krótko-, średnio i długoterminowej perspektywie (szczególnie mając na uwadze oddziaływania skumulowane, głównie wynikające z zapisów dokumentów planistycznych).

Szereg przedstawionych w raporcie działań minimalizujących negatywne oddziaływanie planowanej inwestycji nie zostało sformułowanych w sposób konkretny i jednoznaczny, duża część działań podawana jest w postaci: „zaleca się”, „sugeruje się”, „w miarę możliwości”, „ograniczyć do niezbędnego minimum”, „maksymalnie ograniczyć”, „proponuje się”. Dla przykładu na str. 171 tomu 3 podano „*W celu ochrony środowiska bytowania zwierząt, należy unikać lokalizacji zaplecza budowy na terenach szczególnie atrakcyjnych dla zwierząt tj. wzdłuż dolin rzek, na terenach leśnych, na skraju kompleksów leśnych, w rejonie przejść dla zwierząt*”. Wszystkie działania ochronne należy skonkretyzować, w przypadku niemożności na tym etapie, należy dokonać oceny skutków nie zastosowania danego działania minimalizującego.

60. Należy precyzyjnie wskazać sposoby realizacji wszystkich działań minimalizujących wpływ inwestycji na poszczególne elementy przyrodnicze. Sposób ten winien mieć charakter szczegółowego, nie budzącego wątpliwości i eliminującego dowolność w interpretacji (co do wykonania) instruktażu. Przedstawić opisowo i graficznie jak środki minimalizujące wpisują się w specyfikę, logistykę i harmonogram prowadzenia prac budowlanych, przedstawić szczegółowy harmonogram prac, uwzględniający środki minimalizujące (mając na uwadze, iż budowa ma trwać 2-3 lata), w tym wskazać termin wykonywania prac przygotowawczych, związanych z naruszeniem szaty roślinnej i pokrywy glebowej, np. zdjęcia humusu, mając na uwadze okres aktywności fauny i flory, określić, czy ze względu na występowanie gatunków objętych ochroną nie zajdzie konieczność czasowego ograniczenia tego działania na określonych odcinkach, wskazać te odcinki i termin ww. prac, wskazać odcinki, na których prace winny odbyć się poza sezonem wegetacyjnym, z uwagi na uniknięcie zniszczeń drzew nieprzewidzianych do wycinki, wskazać odcinki drogi, które zostaną oświetlone, po uwzględnieniu koniecznych ograniczeń będących wynikiem zaleceń oceny oddziaływania na środowisko itd.

61. Przedstawić w sposób opisowy i graficzny miejsca, gdzie na pewno nie będą lokalizowane zaplecza techniczne budowy (bazy techniczne, składy budowlane, drogi techniczne) oraz wskazać miejsca, gdzie ich lokalizacja będzie możliwa tylko pod ściśle określonymi warunkami, które to należy określić.

62. Wszystkie środki minimalizujące negatywny wpływ inwestycji na środowisko przyrodnicze należy skonfrontować z najnowszą literaturą tematu w zakresie ich rozwiązań technicznych, skuteczności itd.

63. Zestawić dane przyrodnicze, na podstawie których proponuje się budowę poszczególnych przejść dla zwierząt (obiekty samodzielne i zespolone). Wykazać zasadność realizacji w danym miejscu każdego z nich, proponowanej liczby i rodzaju przejść oraz zweryfikować parametry dla poszczególnych przejść na podstawie najnowszych dostępnych publikacji. Analizując poprawność lokalizacji poszczególnych przejść, należy mieć na uwadze w szczególności następujące aspekty:

- a) położenie przejść w stosunku do przebiegu korytarzy ekologicznych i siedlisk poszczególnych gatunków zwierząt, dla których budowane są przejścia i obiekty zespolone;
- b) aktualny i planowany sposób zagospodarowania przestrzeni w obszarach sąsiadujących z danym przejściem, aktualny stan oraz prognozowany rozwój zabudowy kubaturowej terenów mieszkaniowych, usługowych i opracowań planistycznych (przeanalizować stosowne dokumenty planistyczne);
- c) sąsiedztwo obszarów podlegających silnej penetracji przez ludzi, uwzględniając wszelkie

potencjalne formy aktywności i kierunki ruchu w otoczeniu przejść, ich natężenie, a w szczególności: trasy dojazdów do pól i powierzchni leśnych, uprawianie rekreacji, uprawianie wędkarstwa w sąsiedztwie mostów nad ciekami, dojazdy do zabudowań, sąsiadujące drogi o znaczącym natężeniu ruchu; określić stopień zagrożenia w tym aspekcie;

d) sąsiedztwo węzłów i bezkolizyjnych skrzyżowań (wskazać odległości);

e) sąsiedztwo wiaduktów dla dróg i linii kolejowych (skumulowane oddziaływanie barierowe oraz podwyższone ryzyko śmiertelności, wskazać odległości);

f) przewidywany przebieg niwelety drogi (wkomponowanie w otoczenie przejść górnych);

g) położenie w stosunku do wszystkich innych elementów technicznych drogi i infrastruktury towarzyszącej, wpływających na funkcjonalność poszczególnych przejść (np. elementy odwodnieniowe, drogi utwardzone, oświetlenie).

Przedłożony raport nie przedstawia danych i analiz, na podstawie których dokonano wyboru lokalizacji i charakteru przejść oraz określono ich liczbę. Analiza przedłożonych załączników mapowych budzi wątpliwości odnośnie poprawności lokalizacji, czy też charakteru przejść. Dla przykładu: czy przejścia dla zwierząt średnich 4WS9 i 4WS6 nie są zlokalizowane zbyt blisko terenów otwartych/zabudowanych i powinny być bardziej w głąb kompleksu leśnego? Dlaczego przecinając ten sam fragment kompleksu leśnego (pomiędzy miejscowościami Domostawa i Katy) dla pewnych wariantów planuje się przejście dla zwierząt średnich (4WS9 i 4WS6), a dla innych przejście dla zwierząt dużych (3WS7, 4WS5)? Jaka jest celowość lokalizacji przejścia dla zwierząt dużych (np. 16WS9) w obszarze zalesionym z jednej strony, jakie mogą być skutki wyjścia przejścia dla zwierząt dużych (np. 14WS9) bezpośrednio na drogę krajową Nr 19?

Brak stosownych danych i analiz w raporcie uniemożliwia dokonanie analizy poprawności wyznaczenia przejść dla zwierząt.

64. Uszczegółwić opis przejść dla zwierząt (każde przejście/grupa przejść osobno) poprzez podanie następujących informacji oraz ich skonfrontowanie z literaturą tematu:

a) określić dla jakich gatunków/grup zwierząt przeznaczone są poszczególne przejścia (wskazano jedynie podział na małe, średnie, duże);

b) określić planowaną konstrukcję przejść, materiały budowlane, zweryfikować minimalne wymiary przejścia – efektywna szerokość przejścia (strefy dostępnej dla zwierząt), efektywna wysokość przejścia (w strefie dostępnej dla zwierząt), podać współczynnik względnej ciasnoty;

c) przedstawić schematyczne rysunki obrazujące poszczególne typy przejść dla zwierząt (obiekty samodzielne: przejścia górne, dolne i zespolone: estakady, mosty, przepusty itd.), z zaznaczeniem sposobu mierzenia ich wysokości i szerokości; przedstawić zagospodarowanie przejść i otoczenia przejść dla zwierząt, wskazać położenie zespolonych przejść względem obiektów.

65. Przedstawić odległości pomiędzy przejściami dla zwierząt, wskazać jakie uwarunkowania brano pod uwagę określając odległości pomiędzy nimi.

66. Wskazać zasady kształtowania zieleni naprowadzającej oraz przejścia, gdzie będzie ona stosowana.

67. Wskazać sposób kształtowania warunków glebowych na przejściu i w jego otoczeniu, określić wymagania odnośnie doboru gatunków do nasadzeń i siewu, względem warunków siedliskowych i znaczenia dla poszczególnych gatunków zwierząt, dla których przeznaczone jest przejście, określić docelową strukturę (pionową i poziomą) roślinności, w tym: szerokość i długość nasadzeń w formie pasów, powierzchnię nasadzeń grupowych i kępowych, pokrój drzew i krzewów, rozmieszczenie powierzchni pokrytych roślinnością zielną, określenie miejsc wprowadzenia i dokładnej lokalizacji nasadzeń i siewu, określenie terminów sadzenia, więźby, określenie wymagań względem formy (w tym wieku sadzonek i sposobu ich produkcji) i jakości materiału sadzeniowego, określenie zakresu i harmonogramu prac

utrzymeniowych (kontrolnych i pielęgnacyjnych) wraz ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych i nadzorujących te prace.

68. Wskazać wytyczne w zakresie kształtowania warunków wilgotnościowych na powierzchni przejść dla płazów, w zakresie kształtowania miejsc ukrycia i mikrosiedlisk dla małych zwierząt, sposób rozmieszczenia karp korzeniowych, stosów gałęzi/konarów, głązów etc., oraz wytyczne w zakresie lokalizacji, parametrów ruchowych oraz nawierzchni dróg serwisowych/lokalnych położonych na przejściu (obiektu zespolonego) oraz w sąsiedztwie przejść samodzielnych w zakresie lokalizacji schodów, przejść technicznych itp. na obiektach.

69. Określić i uzasadnić, jak zapewniona zostanie trwała funkcjonalność przejść dla zwierząt, jak zagwarantowana zostanie ochrona terenów przylegających do przejść. Określić realność zastosowania wskazywanej zieleni naprowadzającej. Rozważyć potrzebę wykupu gruntów i wskazać te grunty.

70. Rozważyć rozbudowanie określonych przejść dla zwierząt, tak by obejmowały drogę ekspresową S19 i drogę krajową Nr 19 (w miejscach, gdzie obie drogi biegną blisko siebie równolegle), np. przejścia dla zwierząt 13WS6, 14WS9.

71. Podać niezbędne rozwiązania konstrukcyjne mostów, w tym, czy wszystkie planowane są jako mosty płaskie bez pylonów oraz sposób zagospodarowania terenu pod i wokół mostów, określić czy mosty będą oświetlane, określić typ oświetlenia, czy stosowane będą ekrany przeciwoślepieniowe.

72. Szczegółowo opisać metodykę monitoringu przejść dla zwierząt. Uzasadnić wybór przejść objętych monitoringiem porealizacyjnym oraz rozważyć objęcie monitoringiem większej liczby przejść dla zwierząt.

73. Przedstawić/uszczegółowić zakres obowiązków wskazanych w raporcie nadzorów: ornitologicznego, herpetologicznego, chiropterologicznego i ichtiologicznego. Oszacować potrzeby osobowe dla zrealizowania pełnego nadzoru przyrodniczego. Wskazać (wraz ze stosownym uzasadnieniem) zakres przestrzenny i czasowy dla poszczególnych monitoringów. Ocenić zasadność wprowadzenia nadzoru dla siedlisk przyrodniczych i chronionych gatunków roślin oraz dla pozostałych grup zwierząt; w razie zajścia takiej potrzeby należy szczegółowo określić jego metodykę.

74. Przedstawić zakres monitoringu wszelkich elementów infrastruktury, służących ochronie płazów oraz zabezpieczeń elementów stwarzających zagrożenie dla płazów.

75. Przedstawić plan postulowanego chiropterologicznego monitoringu porealizacyjnego, w którym należy wskazać metodykę (liczbę kontroli, używany sprzęt itp.) oraz planowany czas trwania (termin zakończenia), podmiot odpowiedzialny za jego realizację. Przedstawić jego zasadność. Zaproponowany w raporcie zakres monitoringu porealizacyjnego nietoperzy winien być poparty analizami i danymi pochodzącymi z przeprowadzonych przed realizacją badań terenowych dla zobrazowania rzeczywistego wpływu przedsięwzięcia na populacje nietoperzy, w szczególności stanowiące przedmiot ochrony obszarów Natura 2000.

76. Przeanalizować możliwość zmiany lokalizacji lub całkowitej rezygnacji z budowy MOPu I, z uwagi na jego lokalizację w pobliżu terenów cennych przyrodniczo (duże stanowisko płazów i gadów, dolina rzeki Bukowa, lokalny korytarz migracyjny, obszar specjalnej ochrony ptaków Lasy Janowskie, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Uroczyska Lasów Janowskich, Park Krajobrazowy Lasy Janowskie).

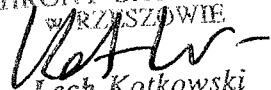
77. Uzasadnić, iż kryteria przyrodnicze przyjęte do porównań wariantów w analizie wariantów są wystarczające. Określić na jakiej podstawie nadano wagę poszczególnym kryteriom. Przedstawić szczegóły analizy wariantów.

78. Po uwzględnieniu wszystkich ww. uwag należy ponownie przeprowadzić analizę wariantową.

Z uwagi na zakres uzupełnień, wskazane jest przedłożenie ujednoliconej wersji

dokumentu.

Na podstawie art. 36 Kodeksu postępowania administracyjnego informuję, że w związku z koniecznością uzupełnienia dokumentacji, nie jest możliwe załatwienie przedmiotowej sprawy w terminie ustawowym. Załatwienie sprawy nastąpi w terminie **trzech miesięcy** licząc od dnia skompletowania pełnego materiału dowodowego. Jednocześnie nadmieniam, iż zgodnie z art. 35 § 5 Kpa, do terminu załatwienia przedmiotowej sprawy nie wlicza się terminów przewidzianych w przepisach prawa do dokonania niezbędnych czynności w prowadzonym postępowaniu, obejmującym m. in. prawidłowe skompletowanie materiału dowodowego.

REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W RZESZOWIE

Lech Kotkowski

Otrzymują:

1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Rzeszowie, ul. Legionów 20, 35-959 Rzeszów,
2. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Miejskiego w Janowie Lubelskim, ul. Jana Zamoyskiego 59, 23-300 Janów Lubelski, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
3. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy Pysznica, ul. Wolności 277, 37-403 Pysznica, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
4. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy Jarocin, 37-405 Jarocin 159, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
5. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy i Miasta Ulanów, ul. Rynek 5, 37-410 Ulanów, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
6. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy i Miasta Nisko, Plac Wolności 14, 37-400 Nisko, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
7. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy i Miasta Rudnik nad Sanem, ul. Rynek 40, 37-420 Rudnik nad Sanem, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
8. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy Jeżowe, 37-430 Jeżowe 136A, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
9. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Miasta i Gminy Nowa Sarzyna, ul. Kopernika 1, 37-310 Nowa Sarzyna, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
10. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Gminy Kamień, Kamień 287, 36-053 Kamień, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
11. Strony postępowania za pośrednictwem Urzędu Miasta i Gminy w Sokołowie Małopolskim, ul. Rynek 1, 36-050 Sokołów Małopolski, zgodnie z art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,

Do wiadomości:

1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Lublinie, ul. Bazylianówka 46, 20-144 Lublin
2. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie, ul. Wierzbowa 16, 35-959 Rzeszów
3. Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Lublinie, ul. Pielęgniarek 6, 20-708 Lublin
4. WOOŚ; a/a.

